

Finanțat de Uniunea
Europeană

STUDIU

Percepția și atitudinea populației din r-ul Strășeni privind colectarea selectivă a deșeurilor

77 %

din respondenți asigură că sunt de acord să achite adițional pentru servicii mai bune de salubritate

76 %

din respondenți cred că aplicarea amenzi ar disciplina populația și ar reduce deșeurile aruncate în locuri neautorizate

75 %

din respondenți sunt insuficient informați cu privire la formarea tarifelor de salubritate

AGER

Acest Studiu a fost elaborat în cadrul acțiunii "Abilitarea cetățenilor în Republica Moldova" finanțate de Uniunea Europeană și implementate de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei GIZ

Acest Studiu a fost realizat în cadrul proiectului "Gestionarea deșeurilor solide prin implicarea activă a comunității" în 6 localități din raionul Strășeni (mun. Strășeni, satul Scoreni, comuna Lozova, satul Vorniceni, satul Negrești și satul Sireți) cu scopul de a estima percepția și atitudinea populației cu privire la colectarea selectivă a deșeurilor, în localitățile participante la proiect și de a servi ulterior ca instrument de evaluare pentru îmbunătățirea serviciilor de salubritate puse la dispoziția locuitorilor. Studiu este dedicat tuturor părților interesate în acest domeniu.

A.O. "Asociația pentru Valorificarea Deșeurilor" este beneficiara Programului de Granturi Locale al Uniunii Europene și implementează proiectul „Gestionarea deșeurilor solide cu implicarea comunității” în 6 localități din r. Strășeni. Programul de granturi locale este lansat în baza Cadrului Unic de Sprijin a UE, acordat pentru Republica Moldova (2017-2020) din cadrul Instrumentului European de Vecinătate, prin intermediul proiectului „Abilitarea cetățenilor din Republica Moldova” (2019-2021), finanțat de către Uniunea Europeană și implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ).

Partenerul proiectului pentru Regiunea de Dezvoltare Centru este Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă AGER în parteneriat cu Asociația Obștească Agenția pentru Dezvoltare Regională „Habitat” (AO ADR "Habitat").

Pentru informații suplimentare referitoare la prezentul studiu ne puteți contacta la adresa:
A.O. Asociația pentru Valorificarea Deșeurilor
MD-2005, Chișinău, Republica Moldova
Tel.: (373) 60509934
E-mail: info@e-circular.org
www.e-circular.org

CUPRINS

1. INTRODUCERE	5
1.1. Obiectivele și scopul studiului	5
1.2. Situația actuală privind managementul deșeurilor	6
1.3. Metodologia de cercetare	11
2. REZULTATE STUDIU.....	13
2.1. Sumar date	13
2.2. Serviciul de salubritate.....	14
2.3. Colectarea separată a deșeurilor	19
2.4. Gradul de informare despre managementul deșeurilor.....	24
3. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI.....	30
BIBLIOGRAFIE	35

Introducere

- 1.1. Obiectivele și scopul studiului
- 1.2. Situația actuală privind managementul deșeurilor
- 1.3. Metodologia de cercetare

1. INTRODUCERE

1.1. Obiectivele și scopul studiului

În Republica Moldova situația în domeniul gestionării deșeurilor menajere solide (DMS) este similară celei din alte țări în curs de dezvoltare și include două elemente de bază: sursele de generare a DMS și depozitele de DMS. Generarea deșeurilor municipale este influențată de numeroși factori, cei mai importanți fiind venitul populației, comportamentul consumatorilor, apariția pe piață a noi produse ambalate, precum și evoluția situației demografice. Desigur nu în ultimul rând, gradul de înțelegere a problemei și felul în care APL-urile locale comunică cu membrii unei comunități reprezintă facilitatori absolut necesari pentru depășirea dificultăților apărute și identificarea celor mai potrivite soluții.

În ultimii ani, se înregistrează o tendință de creștere anuală continuă a deșeurilor municipale formate pe cap de locuitor de la 122 kg/persoană (mediu pe țară) în 2001 la 330 kg/persoană în 2018 ceea ce înseamnă o creștere de 170%. Ca rezultat peste 1222 ha teren (1137 depozite) și adițional alte peste 1131 ha (1348 gunoiști stihinice) sunt afectate de depozitarea deșeurilor menajere sau industriale, poluând astfel mediul și afectând sănătatea populației.

În anul 2020, A.O. Asociația pentru Valorificarea Deșeurilor, a lansat proiectul **“Gestionarea deșeurilor solide cu implicarea comunității”** pentru 6 localități din r-ul Strășeni (mun. Strășeni, satul Scoreni, comuna Lozova, satul Vorniceni, satul Negrești și satul Sireți), partea a Programului de granturi locale, lansat în baza Cadrului Unic de Sprijin a UE, acordat pentru Republica Moldova (2017-2020) din cadrul Instrumentului European de Vecinătate, prin intermediul proiectului **„Abilitarea cetățenilor din Republica Moldova”** (2019-2021), finanțat de către Uniunea Europeană și implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ).

Un obiectiv important al acestui proiect este creșterea gradului de conștientizare și participare a comunității în reducerea poluării mediului prin gestionarea corectă a deșeurilor, fapt pentru care, după mai multe sesiuni de informare, focus-grupuri și chestionări în teren a fost elaborat **Studiul “Percepția și atitudinea locuitorilor populației privind colectarea selectivă a deșeurilor”**. Scopul principal al acestui studiu este de a determina *„Ce cred locuitorii cu referire la organizarea sistemului de colectare selectivă a deșeurilor din localitate, probleme întâmpinate, gradul de disponibilitate pentru a achita serviciul de salubritate și participa activ în îmbunătățirea actualului sistem de gestionare a deșeurilor ?”*

Datele colectate și analizate în acest studiu oferă o viziune clară referitor la situația existentă în domeniul gestionării deșeurilor și implicarea comunității în soluționarea acestor probleme. Respectiv, principalele subiecte analizate în cadrul studiului sunt:

- Evaluarea gradului de acces al populației la serviciile de salubritate;
- Analiza nivelului de satisfacție a locuitorilor în raport cu sistemul actual de colectare selectivă a deșeurilor aplicat în localitate;
- Evaluarea comportamentului de colectare separată a deșeurilor în rândul locuitorilor;
- Aprecierea disponibilității populației de a colecta selectiv deșeurile;
- Determinarea nivelului tarifelor pe care persoanele fizice din localitățile selectate sunt pregătite să le plătească pentru îmbunătățirea serviciilor de gestionare a deșeurilor;
- Calitatea serviciilor de gestiune a deșeurilor puse la dispoziția locuitorilor din raion de către APL-uri, etc.

1.2. Situația actuală privind managementul deșeurilor

Gestionarea deșeurilor în Republica Moldova rămâne a fi o problemă dificilă și nerezolvată, în pofida existenței unui cadru legal în domeniu și a unor obiective prioritare identificate încă din anul 2013 prin Strategia de gestionare a deșeurilor:

- dezvoltarea sistemelor integrate de management al deșeurilor menajere prin armonizarea cadrului legislativ, instituțional și normativ la standardele UE;
- dezvoltarea infrastructurii regionale de eliminare a deșeurilor menajere solide și a stațiilor de transfer, în conformitate cu practicile statelor membre ale UE;
- dezvoltarea sistemelor de colectare și tratare a fluxurilor de deșeuri specifice prin promovarea și implementarea principiului „responsabilitatea extinsă a producătorului” (REP), inclusiv a celor periculoase, prin plasarea a cîte un punct de colectare la nivel de regiune.

Spre regret, nu s-a reușit nici asigurarea unui înalt nivel de eficiență a folosirii resurselor, conform prevederilor art.14 din Legea 209/2016 privind deșeurile:

a) până în 2018 – introducerea sistemelor de colectare separată a hîrtiei, sticlei, metalelor și maselor plastice cu respectarea art. 13 alin. (6);

b) până în 2020 – pregătirea pentru reutilizarea și reciclarea deșeurilor, cum ar fi, cel puțin, hîrtia, sticla, metalele și masele plastice provenind din produsele casnice și, eventual, din alte surse, în măsura în care aceste fluxuri de deșeuri sînt similare deșeurilor care provin din consumul casnic, se mărește la un nivel minim de 30% din masă totală;

c) până în 2020 – pregătirea pentru reutilizare și alte operațiuni de valorificare materială, inclusiv operațiuni de rambleiere, care utilizează deșeuri pentru a înlocui alte substanțe, deșeuri nepericuloase provenite din activități de construcție și demolări, cu excepția materialelor geologice naturale, se mărește la un nivel minim de 55% din masa totală.

Articolul 11. Atribuțiile autorităților administrației publice locale:

- a) crearea unui sistem eficient de colectare, de asigurare etapizată a condițiilor pentru colectare separată și de transportare a deșeurilor și stabilirea modului de funcționare a acestuia, în conformitate cu prevederile prezentei legi și ale altor acte normative;
- b) alocarea terenurilor necesare pentru colectarea separată a deșeurilor, inclusiv pentru colectarea deșeurilor de produse supuse reglementărilor de responsabilitate extinsă a producătorului, dotarea acestora cu containere specifice tipurilor de deșeurii, precum și funcționalitatea acestora;
- d) amenajarea unor spații speciale pentru depozitarea deșeurilor colectate separat, dimensionate corespunzător, pentru a asigura protecția mediului și a sănătății populației;
- e) depozitarea deșeurilor municipale doar în locurile special amenajate în corespundere cu documentația de urbanism;
- g) evidența datelor și informațiilor privind deșeurile și gestionarea deșeurilor municipale colectate de la populație.

Iar atribuțiile ce revin APL-urilor în vederea implementării legislației în domeniu privind stabilirea unui sistem integrat de management al deșeurilor (conform prevederilor art.11 din Legea 209/2016 privind deșeurile) din varii motive de ordin financiar, organizațional, informațional se realizează foarte lent și dificil. Ca rezultat, la ziua de azi, în lipsa unei infrastructuri solide de colectare a deșeurilor reciclabile și un nivel scăzut de acoperire a populației cu servicii de salubritate (46,9 % conform datelor BNS), peste 90 % din deșeurile generate ajung direct la gropile de gunoi, reprezentând o sursă importantă de poluare a solului și apelor subterane. Peste 40 mii locuitori din 6 localități beneficiare a proiectului “Gestionarea deșeurilor solide cu implicarea comunității” (aproximativ 50% din total locuitori din raionul Strășeni) la fel se confruntă cu problema poluării mediului, cauzată preponderent de fenomenul depozitării necontrolate de deșeurii (total 72 gunoiști stihinice înregistrate în anul 2018 în raionul Strășeni) și extinderea suprafețelor gunoiștilor neautorizate, lipsa unui sistem de colectare selectivă a deșeurilor, lipsa unei infrastructuri moderne de gestiune a deșeurilor, etc., toate la un loc agravate de atitudinea pasivă și iresponsabilă din partea cetățenilor, care prezintă un nivel redus de conștientizare cu

privire la importanța gestionării corecte a deșeurilor generate.

Potrivit datelor publicate de [Inspectoratul pentru Protecția Mediului](#), majoritatea depozitelor din raion sunt gestionate de către APL (21) și 4 de operatori (agenți economici care dispun de autorizații pentru gestionarea deșeurilor), după cum se prezintă în tabelul nr.1 și nr.2.

Tabelul 1.

Depozitarea deșeurilor municipale, 2019 (raionul Strășeni)

Numărul de localități	Numărul populației	Depozite deșeurii	Suprafața depozite deșeurii(ha)	Gestionar depozit	
				operator	APL
39	82.675	25	28	4	21

Sursa: Anuar IPM 2019

Tabelul 2.

Agenți economici care dispun de Autorizații privind gestionarea deșeurilor, 2019

Agentul economic, adresa juridică	Amplasamentul	Seria și numărul autorizației, termenul de valabilitate	Genul de activitate
S.R.L., Hîrtie Impex” mun. Chișinău, str. Mihai Viteazul, nr.28 A	s. Cojușna	Autorizația seria 005 nr. 06/2018 din 12.06.18 valabilă pînă la 12.06.2023	Colectare transportare și tratarea deșeurilor de hîrtie și carton
Î.M. „Gospodăria Comunală Strășeni”.or. Strășeni, str. Ștefan cel Mare, nr. 134	mun. Strășeni	Autorizația seria 005 nr. 02/2018 din 17.04.18 valabilă pînă la 17.04.2023	Colectare și transportare a deșeurilor municipale
Î.M. „Salubr Sireți” s.Sireți.	s. Sireți,	Autorizația seria 005 nr. 075/2016 din 08.08.16 valabilă pînă la 08.08.2021.	Gestionare a deșeurilor menajere solide.

Sursa: Anuar IPM 2019

Evident, nici unul din total depozite nu este conform, din moment ce nu au dotările necesare pentru a asigura protecția mediului (lipsa unui sistem de drenare și evacuare a levigatului), fapt care poate conduce la scurgeri de ape din și de pe suprafața depozitului cu concentrații de poluanți (amoniu, azotați, cupru, zinc etc.).

În contextul în care nu se practică colectarea separată la sursă a deșeurilor reciclabile, în special și a celor care sunt nedegradabile (mase plastice, metale, deșeuri electronice, electrocasnice) riscul de contaminare este mai mare, iar posibilitatea de a recupa resurse valoroase prin reciclare este redusă sau practic imposibilă. Conform *Studiului cu privire la evaluarea compoziției morfologice a deșeurilor menajere solide generate* realizat de către o echipă de specialiști a Centrului de Investigații Ecologice de Stat (rezultate prezentate în tabelul nr.3), ponderea deșeurilor reciclabile în mun. Strășeni din total deșeuri generate constituie 35,8 %, iar a celor organice 47,1 %, date care **confirmă posibilitatea reducerii semnificate a cantității de deșeuri depozitate la groapa de gunoi, prin colectare separată și compostare** (Fig.nr.1).

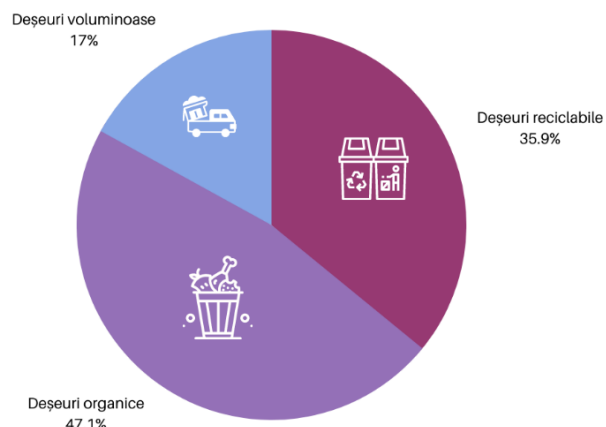

Figura.1. Morfologia deșeurilor municipale din mun. Strășeni

Tabelul 3.

Morfologia Deșeurilor

Categoría și tipul deșeurilor		Compoziția morfologică a deșeurilor municipale, %			
		Chișinău	Căușeni	STRĂȘENI	Media pe țară
Deșeuri reciclabile	Hârtie, carton	6.5	8.0	15.8	10.1
	Sticlă	5.5	6.0	5.7	5.7
	Mase plastice	7.0	14.2	12.8	11.3
	Metale și nemetale	1.5	1.8	1.5	1.6
Deșeuri organice	Resturi alimentare	26.4	33.6	29.2	29.7
	Deșeuri fitotehnice	19.5	11.8	16.3	15.9
	Textile	2.9	0.3	1.3	1.5
	Încălzăminte	0.1	0.8	0.3	0.4
Deșeuri voluminoase	Mobilier	2.0	0.0	0.0	0.7
	Echipament electric și electronic	0.3	0.5	0.0	0.3
Alte deșeuri	Lemn	1.7	0.2	0.0	0.6
	Deșeuri de construcții și demolare	26.6	22.8	17.0	22.1

Sursa: *Studiu cu privire la evaluarea compoziției morfologice a deșeurilor menajere solide generate*

În pofida dificultăților și blocajelor în sector, APL-urile din localitățile implicate în proiect, în limita resurselor financiare disponibile, întreprind sau planifică în perioada apropiată acțiuni/măsuri pentru a eficientiza, organiza sistemul de management a deșeurilor din localitate. În continuare se prezintă un sumar al situației actuale privind managementul deșeurilor în 6 localități beneficiare a proiectului, luând în considerare că organizarea serviciului de salubritate (ex. grafic evacuare deșeuri, nivel de tarife/taxe, dotare cu tomberoane/plase, etc.) se diferențiază de la o localitate la alta.

<p>mun. Strășeni</p> <p>Populația – 18.376 Gospodării – 5.839</p> <p>Serviciul Salubritate organizat – DA</p> <p>Î.M. „Gospodăria Comunală Strășeni”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poligon deșeurii: 4,7 ha (capacitate epuizată) • Taxa salubritate: 24 lei anual/ gospodărie (conform deciziei consiliului municipal) • Tarif salubritate gospodărie: 50 lei lunar • Tarif evacuarea deșeurii blocuri locative: 15 lei per persoană lunar • Număr de gospodării ce achită tariful de salubritate: 56% • Strategie locală de gestionare deșeurii • Grafic evacuare deșeurii: o dată la 2 săptămîni p/u gospodării, 2 ori pe săptămîna p/u agenții economici și 1 dată pe lună-evacuarea deșeurilor colectate selectiv. <p>Infrastructură colectare deșeurii</p> <ul style="list-style-type: none"> • 15 platforme de acumulare a deșeurilor amplasate în Cartierele Locative, fiecare platformă este dotată cu un număr necesar de tomberoane (1100 litri) • 17 plase instalate pentru colectarea deșeurilor de ambalaje (PET). 	
<p>s. Sireți</p> <p>Populația – 5.833 Gospodării – 1.742</p> <p>Serviciul Salubritate organizat – DA</p> <p>Î.M. „Salubr Sireți”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poligon deșeurii: 2,0 ha • Taxa salubritate: 10 lei lunar per gospodărie • Tarif salubritate gospodărie: 35 lei lunar • Tarif pentru agenții economici: 60 lei lunar • Număr de gospodării ce achită tariful de salubritate: 70% • Plan de salubritate și Regulament privind salubritatea și asigurarea curățeniei în sat. Sireți • Grafic evacuare deșeurii: o dată la 2 săptămîni p/u gospodării și agenții economici <p>Infrastructură colectare deșeurii</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1300 tomberoane pentru populație și 12 pentru agenții economici • 7 plase pentru colectarea plasticului 	
<p>s. Negrești</p> <p>Populația – 1.306 Gospodării – 401</p> <p>Serviciul Salubritate organizat – DA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Taxa salubritate: 3 lei lunar/persoană • Tarif salubritate gospodărie: 25 lei lunar • Număr de gospodării ce achită tariful de salubritate: 20 % • Grafic evacuare deșeurii: o dată la 2 săptămîni • Evacuarea deșeurilor se face din poartă în poartă de către un tractor, fiind depozitate la groapa de gunoi <p>Infrastructură colectare deșeurii</p> <ul style="list-style-type: none"> • 35 tomberoane pentru colectarea deșeurilor • 2 plase pentru colectarea deșeurilor din ambalaje 	

<p>s. Lozova</p> <p>Populația – 6.196 Gospodării – 2.134</p> <p>Serviciul Salubritate organizat – DA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poligon deșeurilor: 2 ha • Taxa salubritate: 20 lei lunar pers. fizice dar nu mai mult de 40 lei/gospodărie • Taxa pentru pers.juridice aprobată prin Decizia Consiliului Comunal din 2018 în conformitate cu metri pătrați: (până la 50 m.p.-80 lei/lunar, de la 50 până la 100 m.p.-100 lei/lunar, de la 100 până la 150 m.p.-120 lei/lunar și mai mare de 150 m.p.-150 lei/lunar) • Număr de gospodării ce achită taxa de salubritate: 90% • Evacuarea deșeurilor se face o dată la 2 săptămâni. Tractorul pentru evacuarea deșeurilor se deplasează zilnic pe sectoare conform graficului stabilit și aprobat de Consiliul Comunal Lozova pe teritoriul satului Lozova și Stejăreni <p>Infrastructură colectare deșeurilor</p> <ul style="list-style-type: none"> • 600 tomberoane pentru colectarea deșeurilor • 4 plase pentru colectarea deșeurilor de ambalaje (PET) • 60 coșuri de gunoi 	
<p>s. Scoreni</p> <p>Populația – 3.647 Gospodării – 1.125</p> <p>Serviciul Salubritate organizat – DA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poligon deșeurilor: 3 ha • Taxa salubritate – 5 lei/ persoană lunar • Tarif salubritate - 30 lei/ locuitor • Număr de gospodării ce achită tariful de salubritate: 75% • Grafic evacuare deșeurilor – o zi pe săptămână <p>Infrastructură colectare deșeurilor</p> <ul style="list-style-type: none"> • Numărul de plase pentru colectarea separată deșeurilor: 3 • Număr platforme pentru colectare deșeurilor 0 • Număr tomberoane în localitate 0 	
<p>s. Vorniceni</p> <p>Populația – 1.356 Gospodării 064– 4</p> <p>Serviciul Salubritate organizat – DA</p> <p>ÎM „Gospodăria Comunală Vorniceni”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poligon deșeurilor: 1,16 ha • Taxa salubritate – 40 lei/ anual/ fiecare proprietar al bunului imobil • Tarif salubritate gospodărie – 25 lei lunar • Număr de gospodării ce achită tariful de salubritate: 19 % • Strategie/Plan gestionare deșeurilor: NU • Grafic evacuare deșeurilor – o dată la 2 săptămâni <p>Infrastructură colectare deșeurilor</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4 plase pentru colectare separată deșeurilor 	

1.3. Metodologia de cercetare

Datele prezentate în acest studiu au fost colectate, utilizând metoda cantitativă (chestionare) și calitativă (focus-grupuri). Eșantionul studiului este unul de tip probabilist, stratificat, aleatoriu, cu respectarea cotelor de gen și vârstă. Pentru raportarea datelor la nivelul a 6 localități din r-ul Strășeni, s-a aplicat o ponderare care respectă distribuția gen, vârstă conform BNS RM. Eroarea maximă de eșantionare este de $\pm 4.4\%$. Studiul a fost realizat pe un eșantion de 309 persoane.

Publicul țintă (conform termenilor de referință)	Persoane rezidente din 6 localități: mun. Strășeni, satul Lozova, satul Negrești, satul Scoreni, satul Sireți și satul Vorniceni.
Vârsta	18+ ani.
Număr respondenți	309 interviuri: <ul style="list-style-type: none"> - 60 de persoane au participat în cadrul a 6 focus grupuri - 249 de persoane au fost interviuate.
Limba de comunicare	Pentru interviuri și focus-grupuri cu participarea părților interesate, limbile de comunicare au fost limba română și limba rusă.
Părți interesate specifice	localnici, autorități locale, ONG, antreprenori, profesori
Organizarea interviurilor	Online și față în față, perioada 20 decembrie 2020 – 20 februarie 2021

Studiu Cantitativ – chestionare

Au fost efectuate 249 de interviuri cu publicul țintă în cadrul a 6 localități.

Durata medie de completare: 15 minute.

Metodologie interviurare:

- Interviuare față în față (TAPI) și Interviuare online (CAWI).
- Perioada: 20 decembrie 2020 – 20 ianuarie 2021.

Chestionarul a inclus 49 întrebări, după ce a fost aprobată varianta finală - a fost tradus în limbă rusă. Toate interviurile au fost efectuate în limba română sau rusă, în funcție de referințele respondentului.

Studiul s-a bazat pe o analiză a literaturii existente referitoare la managementul deșeurilor oferind suport întru realizarea studiului cantitativ și calitativ.

Studiul în cauză a fost realizat de compania [Exl Training and Consulting SRL](#)

Studiu Calitativ – focus grupuri

Au fost organizate 6 Focus-grupuri online cu publicul țintă în cadrul a 6 localități ale proiectului – au participat 60 de persoane.

Durata medie: 2 ore.

Perioada: 20 decembrie 2020 – 20 februarie 2021.

Rezultate Studiu

- 2.1. Sumar date
- 2.2. Serviciul de salubritate
- 2.3. Colectarea separată a deșeurilor
- 2.4. Gradul de informare despre managementul deșeurilor

2. REZULTATE STUDIU

2.1. Sumar date

- **77% din respondenți asigură că sunt de acord să achite adițional pentru servicii mai bune de salubritate**
- **65%** din respondenți afirmă că gunoiul este colectat cel mai des odată la 2 săptămâni.
- **2/3** din respondenți sunt foarte mulțumiți sau mulțumiți de serviciul de salubritate, iar alte 7% se declară nemulțumiți.
- **80%** din respondenți au spus că este necesar de instalat pubele stradale adiționale în localitate.
- **59% din respondenți afirmă că lipsa infrastructurii de colectare separată este principala cauză de ce NU se colectează separat deșeurile.**
- **54 %** din respondenți aruncă deșeurile în comun, **32%** din respondenți au menționat că practică colectarea separată a deșeurilor.
- Soțul și soția **în egală măsură** se ocupă de problema gestionării deșeurilor în gospodărie.
- **76 % dintre cei intervievați care încă nu colectează separat deșeurile, au menționat că sunt de acord să o facă și înțeleg beneficiile acestui proces.**
- **50%** dintre respondenți au menționat că ar dori să colecteze separat deșeurile la platformele de colectare construite în sectoare/mahalale, dotate cu containere.
- **36%** sunt nemulțumiți că NU sunt containere/puncte de colectare pentru colectarea separată a deșeurilor.
- **72% din respondenți au afirmat că sunt de acord să contribuie financiar pentru procurarea pubelelor/sacilor de gunoi necesari pentru colectarea deșeurilor în gospodărie.**
- **78%** din respondenți au menționat că este nevoie de mai multă informație privind regulile/metodele de colectare separată a deșeurilor.
- **92%** din respondenți au menționat că sunt de acord cu privire la necesitatea unei pagini web unde ar fi prezentate cele mai bune practici de colectare separată a deșeurilor.
- **31% dintre cei intervievați cred că deșeurile colectate separat ajung la groapa de gunoi.**
- **3 din 4 respondenți** (30% deloc informați, 45% puțin informați) confirmă că sunt puțin/insuficient informați cu privire la transparența formării tarifelor/taxei de salubritate.
- **75 %** din respondenți confirmă că sunt puțin/insuficient informați cu privire la metodele de compostare a deșeurilor.
- **76% din respondenți cred că prin aplicarea amenzilor – oamenii NU ar arunca gunoiul în locuri neautorizate.**
- **93%** din localnici cred că instituțiile publice trebuie să impună măsuri mai aspre pentru a opri poluarea.
- **86% din respondenți cred că dacă cei ce aruncă gunoi în locuri neautorizate (de ex. în câmp sau undeva la marginea localității) ar fi prinși și imaginea lor ar fi pe panou public al “RUȘINII” la primăria din localitate –NU vor mai arunca gunoiul.**
- **86%** cred că este necesar de predat în școli cursuri pentru protecția mediului și colectarea separată a deșeurilor.
- **97%** din respondenți cred că sunt necesare campanii de conștientizare a importanței colectării și reciclării deșeurilor în rândul oamenilor pentru menținerea localității și a mediului curat.

2.2. Serviciul de salubritate

Ca și în cazul altor servicii publice (alimentare cu apă, electricitate, gaze), calitatea serviciilor de salubritate este reflectată de percepția populației, care, împreună cu prețul serviciilor respective, poate conduce la satisfacția sau insatisfacția beneficiarilor acestui serviciu. Potrivit datelor publicate de [BNS](#) pentru anul 2019, doar 46,9% din populație a beneficiat de acces la servicii de salubritate. Lipsa acestui serviciu în localitate reprezintă un impediment vădit pentru organizarea sistemului de management a deșeurilor, dar și un risc la adresa securității de mediu în localitate.

Despre cum stau lucrurile în cele 6 localități ale r-ului Strășeni, privind accesul la servicii de salubritate, disponibilitatea de a achita acest serviciu, frecvența colectării separate, gradul de mulțumire față de serviciul de salubritate și de infrastructura locală de colectare deșeurilor, am aflat de la respondenții studiului, iar rezultatele se prezintă detaliat în figurele de mai jos.

Familia DVS. beneficiază de serviciul de salubritate?

Potrivit Studiului, 85 % din respondenți au confirmat că beneficiază de serviciu de salubritate și doar 15 % au răspuns că **NU**. Evident rezultatul este unul pozitiv, în special dacă este comparat cu multe din zonele rurale la nivel național. Cu toate acestea, pentru a devia deșeurile reciclabile de la groapa de gunoi, calitatea și organizarea corectă a acestui serviciu trebuie să reprezinte o prioritate.

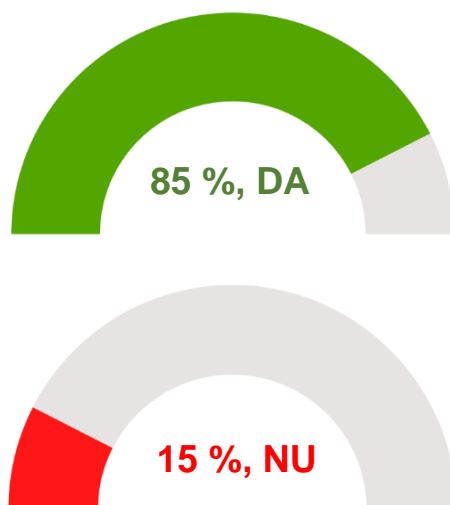

Figura 1. Acces populație la serviciu de salubritate

De ce Familia DVS. NU beneficiază de serviciul de salubritate ?

Principala cauză pentru care o parte din populație nu beneficiază de serviciu de salubritate este lipsa acestui serviciu pe strada unde locuiesc (45 %), alte 24 % au argumentat că **singuri duc deșeurile acumulate la groapa de gunoi**, 13% au menționat că este un serviciu scump, 18% au prezentat alte cauze – de exemplu se percepe taxă, dar nu se semnează contract.

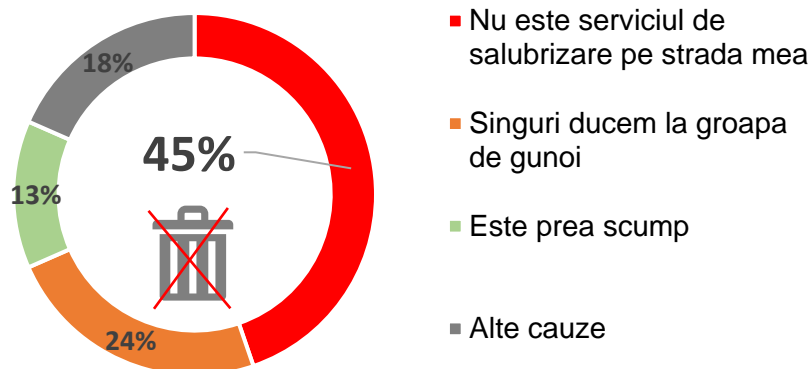

Figura 2. Cauza că **NU** contractează serviciul de salubritate

Organizarea sistemului de gestionare a deșeurilor la nivel de localitate este un proces dificil și foarte costisitor. La moment, fiecare localitate își are stabilite prin Decizii locale taxe și/sau tarife diferite pentru gestionarea deșeurilor (prezentate în pct.1.3. din prezentul Studiu), în mare parte cuantumul fiind condiționat de numărul populației din localitate și/sau cantitatea estimativă de deșeuri generate. Datele din fig.3, confirmă o variație a cuantumului taxei/tarifului de la o localitate la alta.

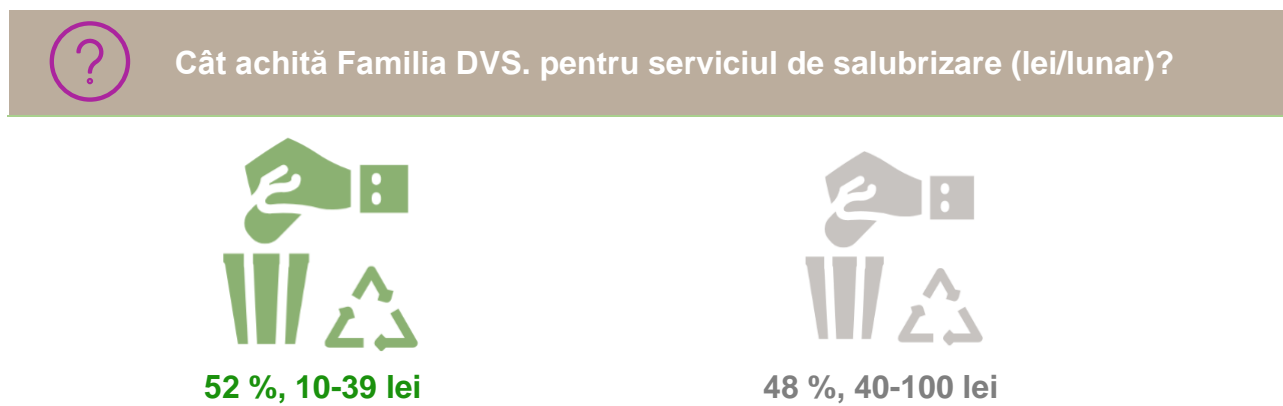

Figura 3. Suma achitată lunar de o familie pentru serviciul de salubritate

În multe din cazuri, calitatea serviciului de salubritate nu corespunde așteptărilor sau nevoilor populației din localitate în special din lipsa de infrastructură, dotare tehnică, număr de operatori autorizați, angajați antrenați în acest proces, etc. Una din cauze este și numărul mare, în anumite localități, a gospodăriilor care încă se eschivează să achite pentru acest serviciu de utilitate publică.

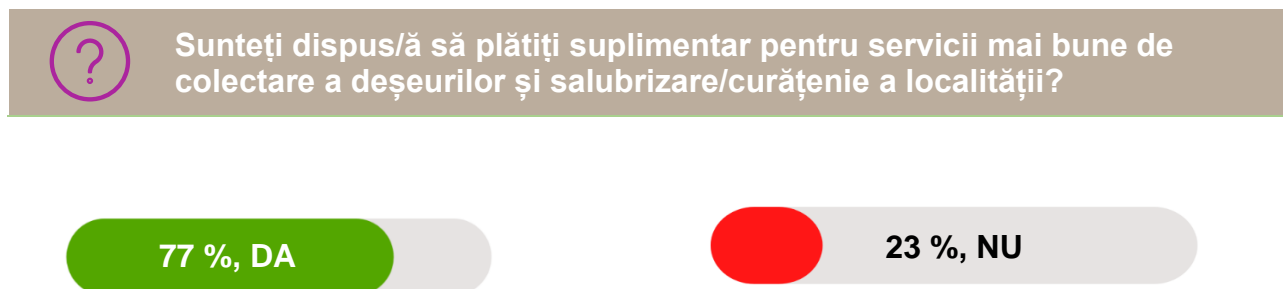

Figura 4. Disponibilitate achitare mai mult pentru servicii de salubritate mai bune

Cu toate acestea, răspunsurile colectate de la locuitorii a 6 localități din r-ul Strășeni, după cum se prezintă în fig.4, prezintă un nivel sporit de disponibilitate a populației de a achita pentru acest serviciu, evident unul mai calitativ. La întrebarea dacă ar fi dispuși să achite adițional pentru servicii de salubritate mai bune, 3/4 din localnici (77%) s-au arătat dispuși, fapt ce demonstrează nivelul sporit de înțelegere a importanței și necesității acestui serviciu, nu doar pentru mediu, dar și pentru sănătate.

Cât de des este colectat gunoiul în localitatea DVS.?

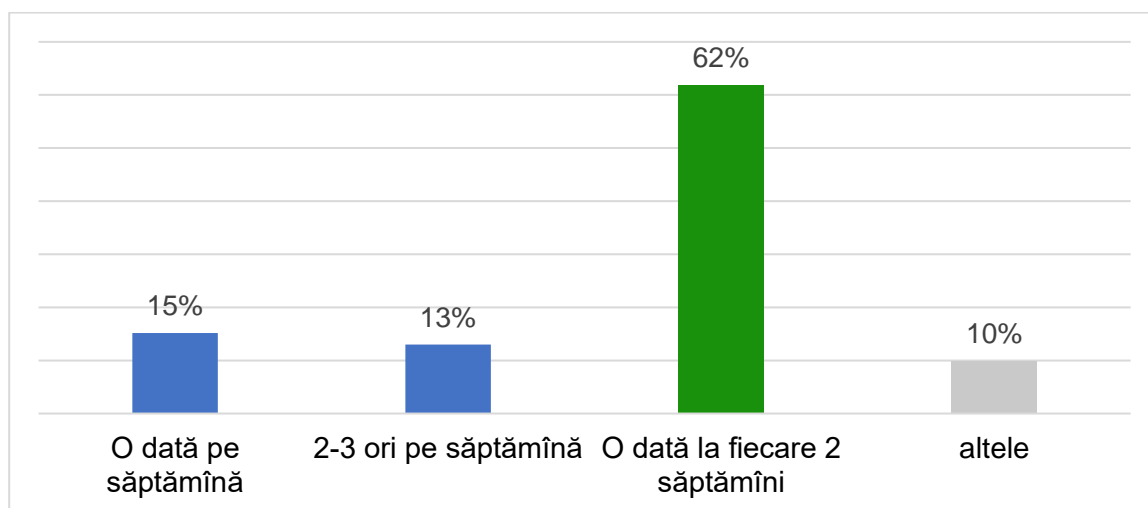

Figura 5. Frecvența colectării deșeurilor în localitate

La întrebarea cât de des este colectat gunoiul în localitate, 62% din respondenți au menționat că deșeurile sunt colectate o dată la fiecare 2 săptămâni, 15% au spus că gunoiul este colectat o dată pe săptămână, iar 13% au spus că este colectat de 2-3 ori pe săptămână. Graficul evacuării deșeurilor este un factor important în menționarea unei localități salubre și un grad sporit de mulțumire a beneficiarilor serviciului de salubritate. Pentru rezultate bune și un nivel optim al costurilor aferente acestor activități este recomandat ca APL-urile sau operatorii municipali de salubritate să ia în calcul toți factorii locali, ca exemplu ar fi tipul sistemului de colectare deșeuri (de la poartă la poartă, platforme comune, saci, centre de colectare, etc.), cantitatea medie de deșeuri generate per gospodărie/apartament, tip unitate de transport pentru evacuare deșeu, etc.

Cât de mulțumiți sunteți de serviciul de salubritate din localitate?

Un alt factor important care facilitează îmbunătățirea calității serviciului de salubritate este și gradul de mulțumire a localnicilor vizavi de serviciul prestat de operatori sau direct de APL. Un nivel de calitate sporit crește convingerea și credibilitatea populației față de organizarea colectării separate a deșeurilor și plata pentru acest serviciu. Toți respondenții care beneficiază de serviciul de salubritate au fost întrebați cât de mulțumiți sunt cu referire la serviciul de salubritate din localitate. Datele prezentate în fig.6, confirmă că 2/3 din respondenți (66 %) sunt foarte mulțumiți și mulțumiți de serviciul de salubritate, iar 7% din respondenți se declară nemulțumiți.

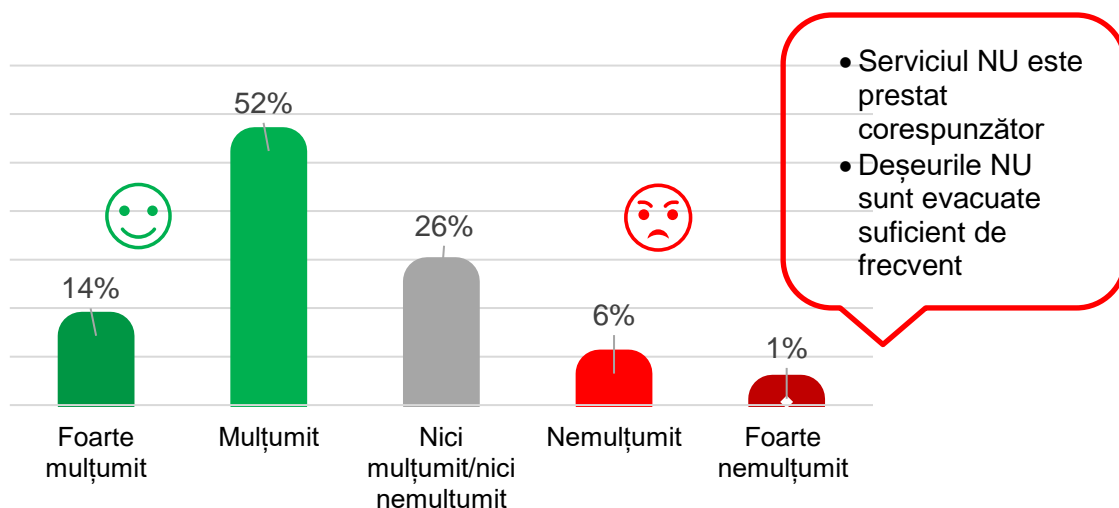

Figura 6. Gradul de mulțumire față de serviciul de salubritate

Prin intermediul studiului, au fost identificate și principalele motive invocate de persoanele nemulțumite de serviciul de salubritate, care se cer a fi luate în considerare de prestatorii acestui serviciu și pentru care neapărat trebuie găsite soluții și măsuri potrivite:

- Serviciul **NU** este prestat corespunzător
- Deșeurile **NU** sunt evacuate suficient de frecvent
- Pubelele/platformele **NU** sunt igienizate

Având în vedere că curățenia în localitate depinde și de infrastructura publică existentă, localnicii au fost întrebați dacă sunt necesare mai multe pubele pentru colectarea deșeurilor. Ca rezultat, 80 % din respondenți au confirmat că în localitate este necesar de instalat mai multe coșuri de gunoi stradale, spre deosebire de alte 5 % care nu consideră acest lucru necesar și alte 15 %, care afirmă cu nici nu au văzut coșuri pentru gunoi în localitate, fig.7.

Cum credeți – este nevoie ca în localitate să fie instalate mai multe COȘURI DE GUNOI STRADALE, sau numărul lor este suficient?

80 %, DA

15 %, NU am văzut coșuri în localitate

5 %, NU

Figura 7. Necesitate instalare coșuri de gunoi stradale

Sunteți de acord să contribuiți financiar la procurarea pubelelor/sacilor de gunoi pentru gospodăria DVS.?

Evident, crearea infrastructurii necesare pentru colectarea separată a deșeurilor, reglementată legal ca o responsabilitate ce revine APL-urilor este un proces costisitor, fapt pentru care onorarea responsabilității populației privind accesul la acest serviciu de utilitate publică prin plata taxei/tarifului de salubritate este foarte important. De remarcat, total 72 % din respondenți (gospodării) sunt de acord să contribuie financiar pentru procurarea pubelelor/sacilor de gunoi pentru gospodărie, alte 8% au răspuns că sunt în mare parte de acord, dar depinde de preț, sau că totuși mai bine ar fi să fie construite platforme pentru colectarea separată a deșeurilor, asta în timp ce fiecare al 5-lea respondent (20%) a spus că nu este de acord să contribuie financiar pentru aceste procurări, fig. 8.

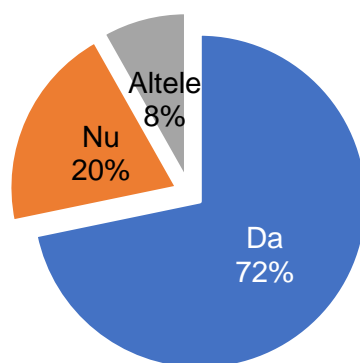

Figura 8. Disponibilitate procurare pubele/saci

Ce vă nemulțumește cel mai mult la serviciul de colectare separată?

De cele mai multe ori, atunci când se caută soluții pentru a implementa un sistem de colectare separată a deșeurilor într-o localitate, este important să se cunoască care sunt principalele cauze ce nemulțumește sau demotivează comunitatea să susțină intenția APL sau nemijlocit să interacționeze activ cu operatorii de salubritate. În acest sens, studiul oferă mai multe date relevante și utile, ce pot fi luate în considerare pentru o mai bună planificare a activităților pe segmentul dat.

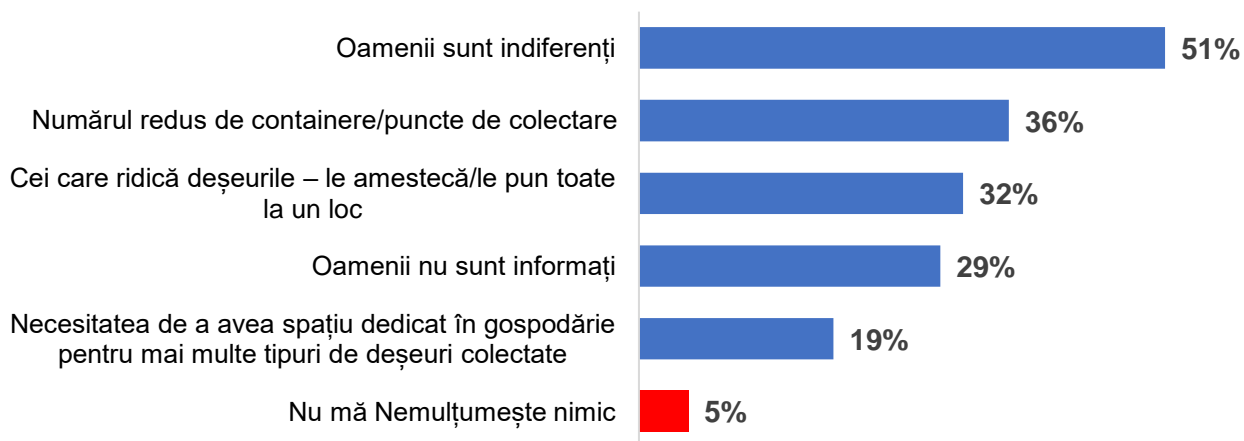

Figura 9. Nemulțumiri față de colectarea separată a deșeurilor în localitate

Ca exemplu, 1/2 din respondenți (51%) sunt nemulțumiți în primul rând de indiferența oamenilor, 36% sunt nemulțumiți că NU sunt containere/puncte de colectare, 32% cred că cei care ridică deșeurile le amestecă și le pun pe toate la un loc, 29% cred că oamenii sunt INSUFICIENT informați, iar alte 19% sunt nemulțumiți atunci când este necesar de alocat un spațiu pentru mai multe tipuri de deșeuri.

2.3. Colectarea separată a deșeurilor

Colectarea deșeurilor reprezintă un serviciu de utilitate publică, iar societatea în ansamblul său – indivizii, asociațiile de proprietari sau locatari, companiile și instituțiile publice sunt de fapt utilizatorii acestui serviciu. Organizarea unei colectări separate eficiente într-o localitate este premisa de bază pentru a reduce cantitatea de deșeu ajunsă la gropile de gunoi și de a crește ponderea deșeurilor solide valorificate în mod corespunzător cu beneficii de mediu, economice și sociale, pentru o dezvoltare durabilă. Din păcate, în localitățile beneficiare a proiectului, cea mai mare parte a deșeurilor încă ajunge la gropile de gunoi, colectarea selectivă fiind slab organizată. Prin prezentul studiu s-a propus familiarizarea mai aprofundată cu deprinderile populației în ceea ce privește metodele de gestionare, tipuri de deșeuri colectate selectiv, etc. Respectiv după cum se prezintă în fig.10, 54 % din gospodării aruncă deșeurile în amestec, 32% practică colectarea separată (într-o formă sau alta), 12% practică compostarea.

Care dintre următoarele metode ale gestionării deșeurilor le aplicați în gospodărie?

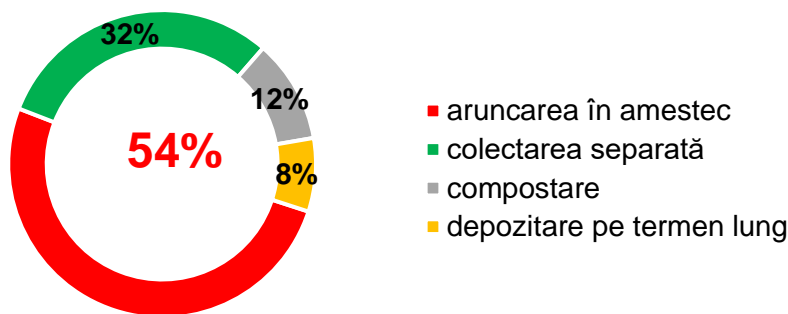

Figura 10. Metode de gestionare deșeuri în gospodărie

Ce v-a determinat să începeți să colectați separat deșeurile?

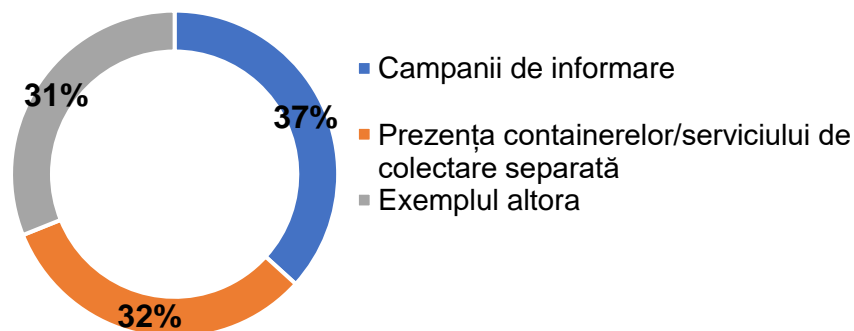

Figura 11. Factori ce au determinat colectarea separată a deșeurilor

Din totalul respondenților ce colectează separat, 37% au început colectarea separată datorită informării, 32% au inițiat colectarea separată datorită existenței infrastructurii de colectare separată, iar 31% din respondenți au preluat exemplul altora.

Care din următoarele tipuri de deșuri sunt colectate separat în gospodăria DVS.?

Din total 32 % respondenți care colectează separat deșuri (fig.12), cea mai mare parte separă plastic (74%), alte 53% colectează separat metal, 45% sticlă și 44% colectează hârtie și carton.

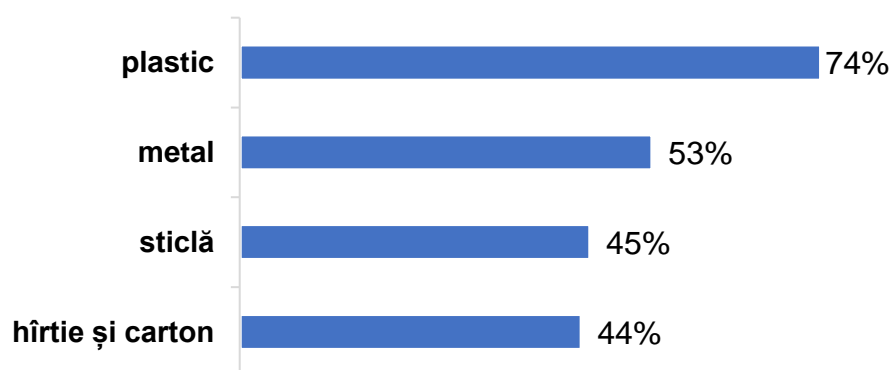

Figura 12. Tipuri de deșuri colectate separat

Ce faceți cu gunoiul de grajd din gospodăria DVS.?

Deoarece o mare parte din respondenții studiului sunt locuitori din mediul rural, prezintă interes și metodele practicate/cunoscute în gestionarea gunoiului de grajd. Ca rezultat, se poate constata că 2/3 din respondenți au afirmat că îl împrăștie pe terenuri agricole, iar 1/3 îl depozitează în curte sau în grădină.

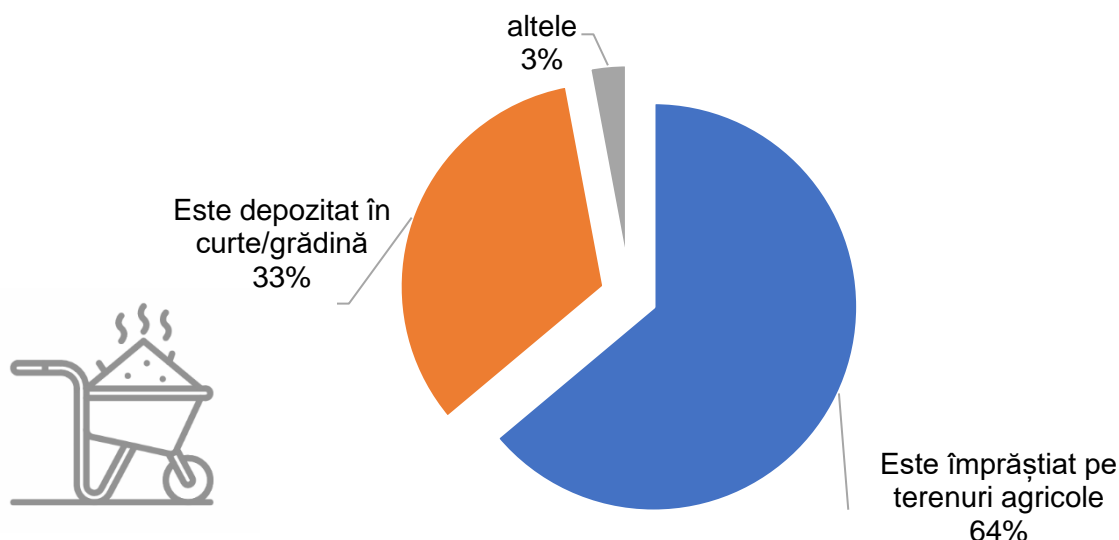

Figura 13. Acțiuni cu privire la gunoiul de grajd

Care sunt motivele pentru care NU colectați separat deșeurile?

Din motivele pentru care **NU** se colectează separat deșeurile a fost invocat drept factor principal, lipsa punctelor de colectare a deșeurilor 59%, urmat de lipsa spațiu pentru depozitare 22%. Alte 13 % din respondenți au prezentat în aceeași măsură drept cauză, lipsa încrederii în sistemul de colectare și lipsa obligației, fiecare câte 6 %.

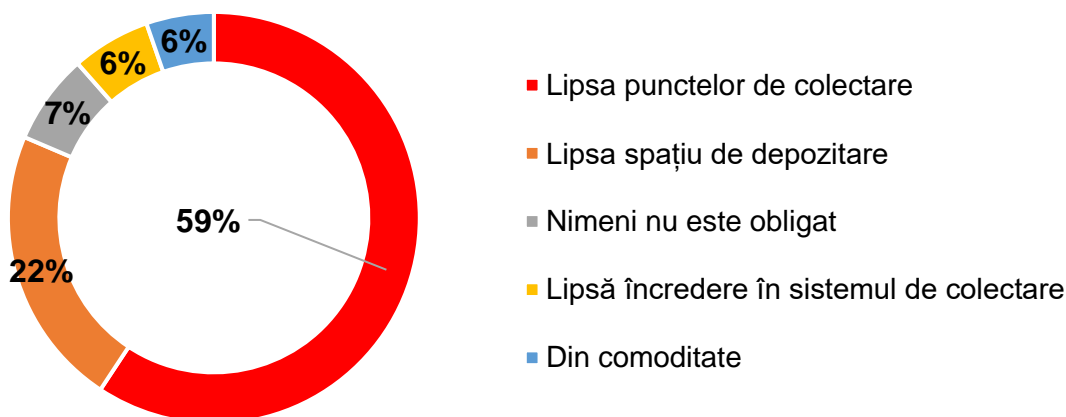

Figura 14. Factori pentru care NU se colectează separat deșeurile

Evident reușita organizării unui sistem de colectare separată a deșeurilor în localitate ține mult de percepția și gradul de conștientizare a pericolului poluării cu deșeuri nu doar asupra mediului dar și asupra sănătății.

Care sunt factorii ce vă motivează să colectați separat deșeurile?

Studiul realizat confirmă de fapt că toți respondenții într-un fel sau altul înțeleg importanța gestionării corecte a deșeurilor generate, fie pentru a proteja mediul – 40 %, fie pentru a reduce impactul asupra mediului – 31 % sau pentru ca localitatea să arate mai bine, mai salubră – 29 %, după cum se prezintă în fig.15.

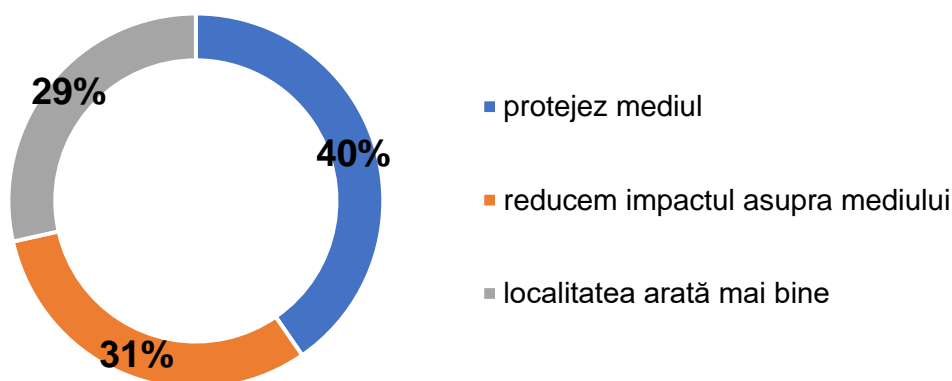

Figura 15. Motivare pentru colectarea separată a deșeurilor

Care este disponibilitatea gospodăriei DVS. de a colecta separat deșeurile?

Anterior am prezentat o pondere de 54 % respondenți care deja colectează separat deșeurile (fig.10), fapt care confirmă prin rezultatele din fig.16, că alte 22 % sunt dispuși să înceapă colectarea separată în perioada următoare, sau total 76 %. De remarcat că alte 22% au prezentat un interes scăzut, mai mult sau mai puțin siguri și doar 2 % din respondenți, au declarat că nu sunt interesați de acest subiect. În concluzie, este necesară mai multă comunicare și explicare a metodelor de colectate separată și avantajele acestui proces.

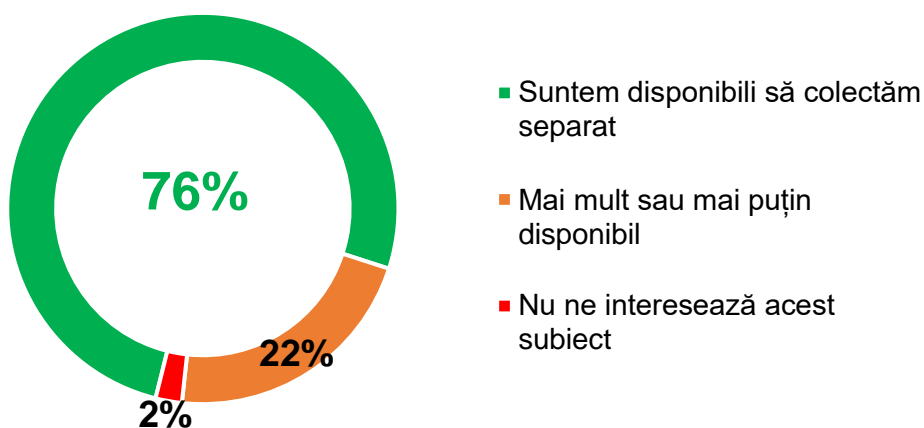

Figura 16. Disponibilitate colectare separată a deșeurilor în gospodărie

Care metodă de colectare separată a deșeurilor este sau ar fi cea mai convenabilă pentru DVS.?

Organizarea colectării separate este susținută prin crearea infrastructurii necesare, fapt care facilitează procesul de sortare în mod corespunzător, accesul populației la punctul de colectare și posibilitatea operatorilor de salubritate de a separa deșeurile organice de cele reciclabile.

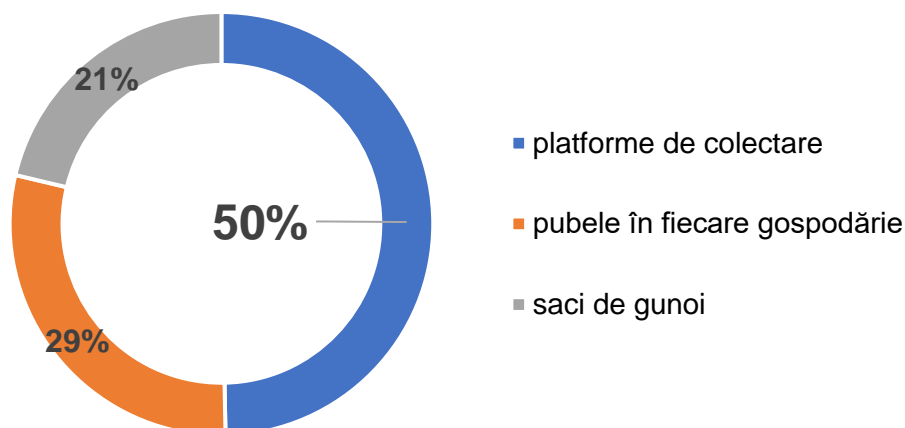

Figura 17. Metode dorite de colectare separată a deșeurilor în localitate

Datele din fig.17 prezintă un sistem diferențiat de organizare a sistemului de colectare separată a deșeurilor de la o localitate la alta, inclusiv preferințele populației vizavi de organizarea acestui proces în propria gospodărie. O pondere semnificativă din respondenți, 50 % optează pentru platforme comune de colectare, în comparație cu 29 % care optează pentru pubele în fiecare gospodărie sau alte 21 % pentru saci.

Pentru familiile din întreaga țară a devenit mult mai dificil să rămână sănătoase, cu tot gunoiul care îi înconjoară. Fiecare gospodărie trebuie să fie responsabilă în raport cu deșeurile generate, prin sortarea corectă a acestuia, plata pentru serviciul de salubritate, menținerea curățeniei în localitate, etc. Prin intermediul studiului, ne-am propus să identificăm cine din membrii unei familii sunt mai mult sau mai puțin implicați în gestionarea deșeurilor.

Cine în familia DVS. se ocupă de problema deșeurilor generate?

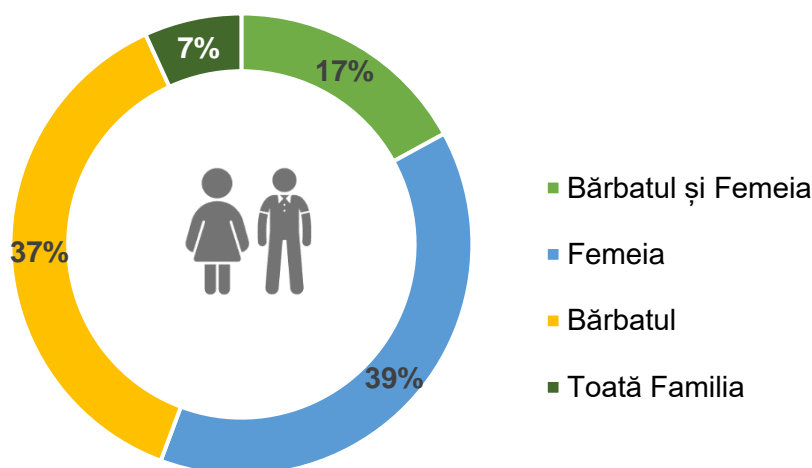

Figura 18. **Persoana care în familie se ocupă de problema deșeurilor generate**

După cum se prezintă în fig.18, cea mai mare parte a populației intervievate a declarat că subiectul legat de protecția mediului este extrem de important sau foarte important pentru ei, ceea ce poate semnifica că se dorește din partea populației ca problemele legate de mediu să fie soluționate. Pe durata studiului, s-a dorit de a afla cine este responsabil de gestionarea deșeurilor în gospodărie.

Deși rezultatele studiului prezintă o implicare în egală măsură a femeii și a bărbatului în gestionarea deșeurilor, este evident și bine cunoscut că FEMEIA este factorul de decizie cheie atunci când merge vorba despre aplicarea unor metode responsabile de sortare, compostare și eliminare a deșeurilor generate. Prin urmare, a devenit foarte important ca femeile să fie instruite și conștiente despre influența eliminării greșite a deșeurilor asupra sănătății și mediului nu doar în vecinătate dar și în întreaga societate, luând în considerare și posibilitatea de multiplicare a practicilor corecte oferite ca exemplu de o gospodărie pentru întreaga comunitate.

2.4. Gradul de informare despre managementul deșeurilor

În scopul consolidării măsurilor de colectare separată a deșeurilor și dezvoltarea în continuare a proiectelor de valorificare a deșeurilor, este indispensabilă evaluarea gradului de cunoaștere și informare a populației. Astfel, se observă că cel mai bine localnicii sunt informați cu privire la: Impactul negativ al deșeurilor asupra sănătății – 4 din 5 respondenți (26% foarte informați, 56% informați). Localnicii sunt cel mai puțin informați cu privire la transparența formării tarifelor/taxei de salubritate 3 din 4 respondenți (30% deloc informați, 45 puțin informați) și a metodelor de compostare a deșeurilor.

În ce măsură vă considerați informat cu privire la gestionarea deșeurilor în localitatea DVS.?

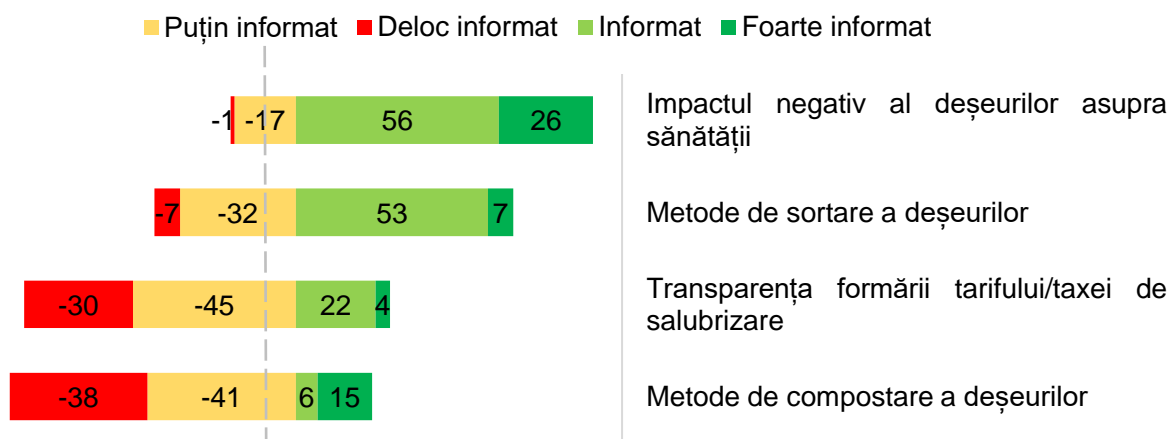

Figura 19. Gradul de informare despre deșuri/salubritate

Care sunt sursele de informare cu privire la protecția mediului și colectarea separată a deșeurilor?

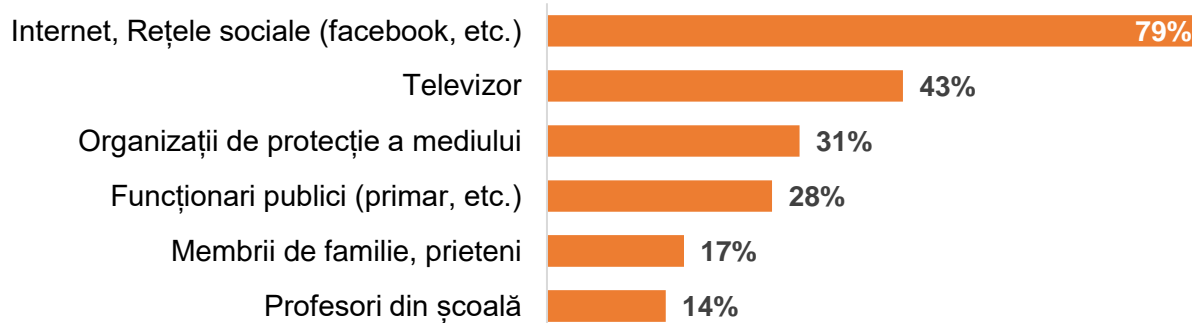

Figura 20. Mijloace de informare despre protecția mediului și colectarea separată a deșeurilor

În topul mijloacelor de informare cu privire la colectarea separată a deșeurilor este Internetul cu rețelele sociale, fiind utilizat/accesat de **8 din 10 localnici**. Televizorul este cea de 2-a sursă de informare – 43%, urmată de societatea civilă de mediu cu 31%, funcționari publici 28%, membrii familiei 17 % și profesori din școală 14%, după cum se prezintă în fig.20.

După părerea DVS. este nevoie de mai multă informație despre colectarea separată a deșeurilor?

Avînd în vedere că colectarea separată a deșeurilor este premisa de bază pentru a face posibilă reciclarea deșeurilor și devierea acestora de la gropile de gunoi, promovarea și educarea generatorilor în acest sens, prezintă un interes sporit în rândul APC-urilor, APL-urilor, ONG-urilor de mediu și operatorilor privați autorizați în gestionarea deșeurilor. Potrivit studiului, 78% din respondenți confirmă că este nevoie de mai multă informație despre cum se organizează corect colectarea separată a deșeurilor atât la nivel de gospodărie, apartament dar și oficiu.

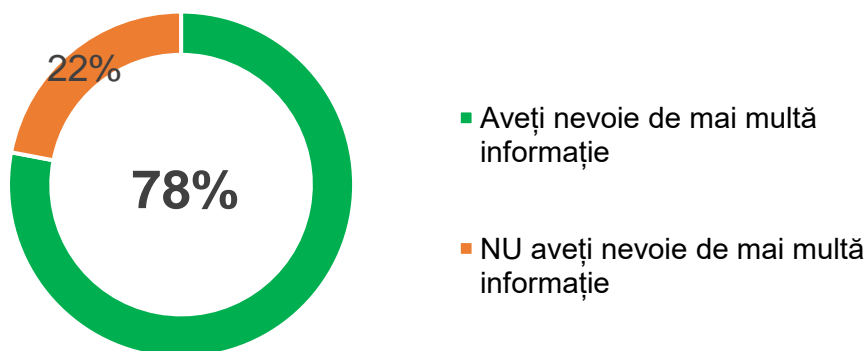

Figura 21. **Necesitate mai multă informație despre colectarea separată a deșeurilor**

Sunteți de acord cu afirmația: “Elaborarea unei pagini web dedicată colectării separate a deșeurilor este strict necesară”?

Localnicii au fost întrebați dacă sunt de acord despre necesitatea elaborării unei pagini web dedicată colectării separate a deșeurilor și, observăm că marea majoritate a respondenților au susținut această inițiativă. În cadrul proiectului “Gestionarea deșeurilor solide cu implicarea comunității” va fi creată pagina web www.ecostraseni.md, cu scopul de a asigura și facilita accesul cetățenilor la informații despre beneficiile organizării colectării selective a deșeurilor și date corecte și transparente despre cantitățile de deșeuri generate în localitate.

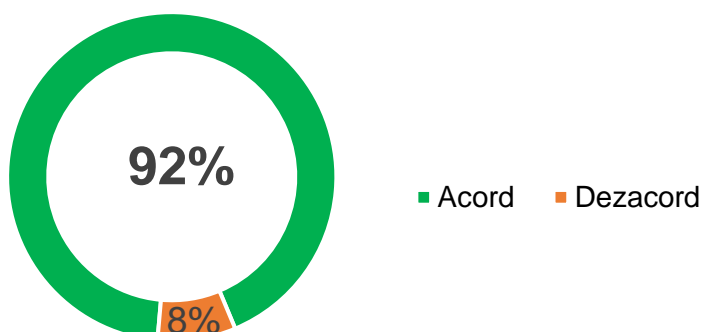

Figura 22. **Acord necesitate elaborare pagină web dedicată colectării separate a deșeurilor**

Cum credeți, unde ajung deșeurile colectate separat?

În procesul de colectare separată a deșeurilor, este necesar de evaluat gradul de încredere cu privire la managementul corect al deșeurilor. 55% din respondenți cred că deșeurile selectate sunt reciclate, iar 31% cred că ajung în amestec la groapa de gunoi. Experiența în domeniu a demonstrat că nivelul redus de încredere a populației față de gestionarea deșeurilor colectate selectiv este cauza principală a demotivării populației de a colecta separat, fapt pentru care este foarte important de sincronizat acțiunilor și proiectele în domeniu astfel încât informarea despre beneficiile colectării selective explicate oamenilor să fie urmate de acțiuni corecte de evacuare separată a deșeurilor reciclabile.

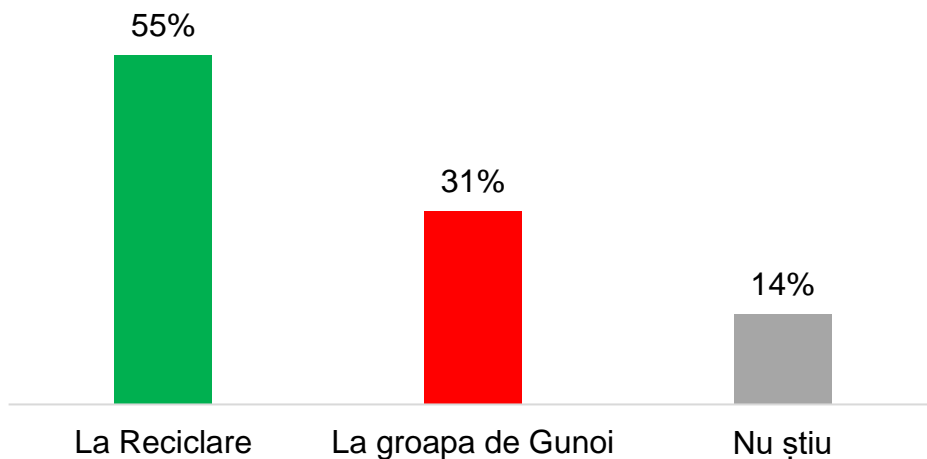

Figura 23. Părerii – unde ajung deșeurile colectate separat

Cum credeți, aplicarea amenzilor sau prezența pe panoul “RUȘINII” iar disciplina pe cei care aruncă gunoi în locuri neautorizate?

Formarea constantă a gropilor stihinice de gunoi, este dovada lipsei unui sistem eficient de disciplinare a poluatorilor, care de altfel trebuie nepărat sancționați în conformitate cu prevederile Codului contravențional (art.154). În cadrul studiului, respondenții au fost chestionați cu referire la eficacitatea aplicării amenzilor, respectiv 86% din respondenți cred că aplicarea amenzilor iar putea disciplina pe cei care arunca gunoiul în locuri neautorizate.

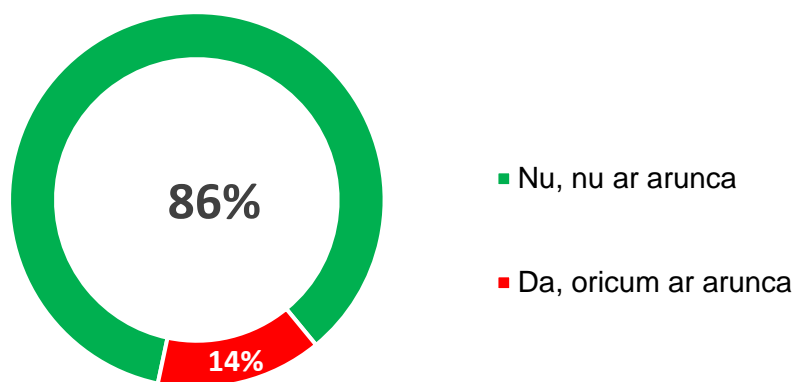

Figura 24. Necesitate disciplinare pe cei ce aruncă neregulamentar deșeuri

Susțineți propunerea de mai sus de a prezenta public pe cei care aruncă gunoi în locuri neautorizate?

Adițional, 91 % din respondenți au susținut ideea de a plasa pe panou public al “RUȘINII” la primărie imaginea celor care poluează mediul în localitate și respectiv aruncă deșeuri în locuri neautorizate (de ex. în câmp sau undeva la marginea localității).

Figura 25. Nivel susținere inițiativa panoul “RUȘINII

Având în vedere că salubritatea este un serviciu complex, localnicii au fost întrebați dacă instituțiile publice ar trebui să impună măsuri aspre pentru a opri poluarea, dacă sunt necesare cursuri pentru protecția mediului și colectarea separată, precum și întrebări dacă poluarea îi afectează sau nu, etc.

Vă rugăm să vă exprimați gradul DVS de acord cu privire la următoarele aspecte (1 – dezacord total; 5 – acord total)

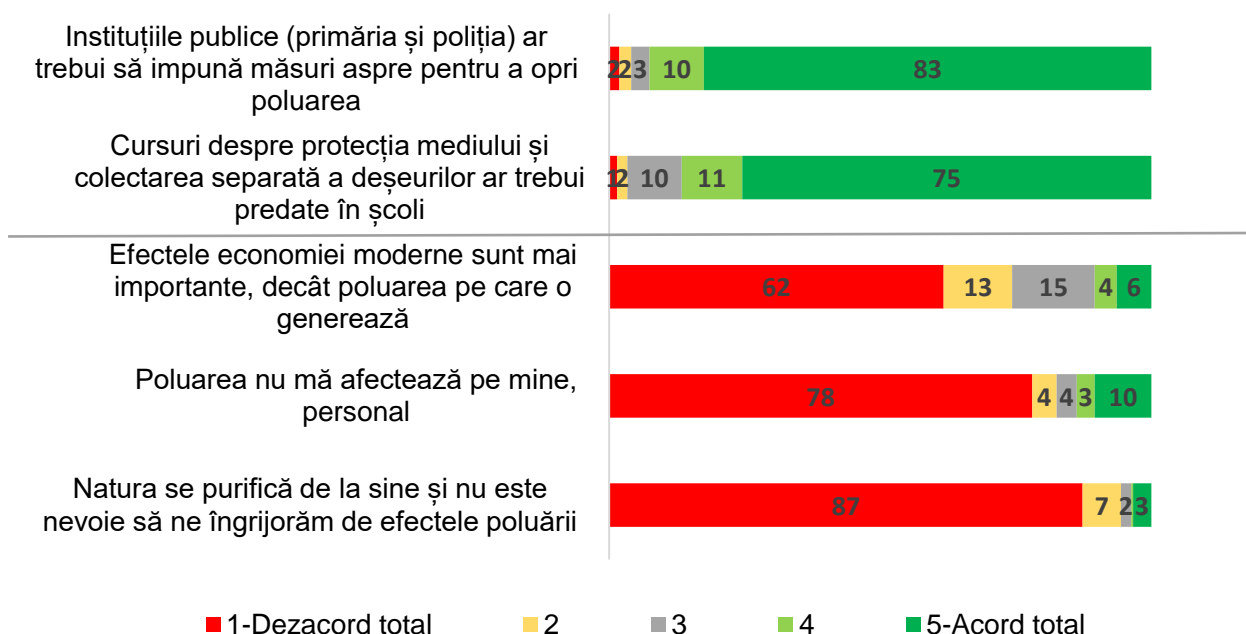

Figura 26. Acord sau dezacord aspecte legate de poluare și colectare separată

Rezultatele din fig.26, confirmă că respondenții au un nivel sporit de înțelegere a problemelor de mediu legale de poluarea cu deșeuri și care sunt beneficiile colectării separate. Cu toate acestea, ponderea scăzută de deșeuri reciclabile colectate separat din total deșeuri generate de populația din localitate, confirmă că indivizii, asociațiile de proprietari sau locatari, companiile și instituțiile publice, etc., au nevoie de consolidarea capacităților și informațiilor în domeniu. Un rol important este și educarea colectării selective în rândul copiilor de diverse vârste, începând cu ciclul preșcolar de învățământ.

Cât de utilă/necesară pentru localitatea DVS. este o campanie de conștientizare a importanței colectării și reciclării deșeurilor?

Creșterea nivelului de informare și conștientizare în rândul populației este susținută de diverse proiecte de mediu implementate de grupuri de inițiativă locale și ONG-uri de mediu. **97%** din respondenți la acest studiu, consideră important rolul campaniilor de conștientizare a importanței colectării și reciclării deșeurilor în rândul oamenilor pentru menținerea localității și a mediului curat și au venit cu propuneri constructive și foarte variate prezentate în continuare (capitolul 3 al Studiului).

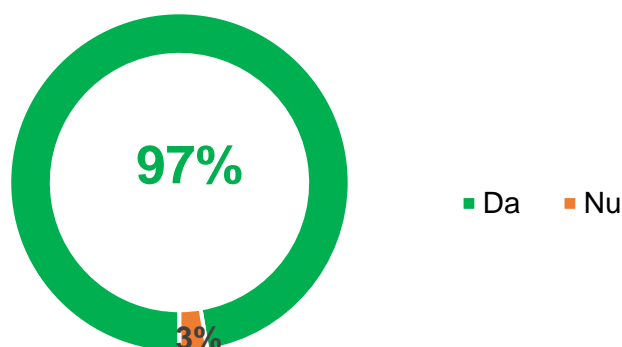

Figura 27. Utilitate campanii de conștientizare privind importanța colectării separate a deșeurilor

Ați fi disponibili să vă implicați într-o astfel de campanie?

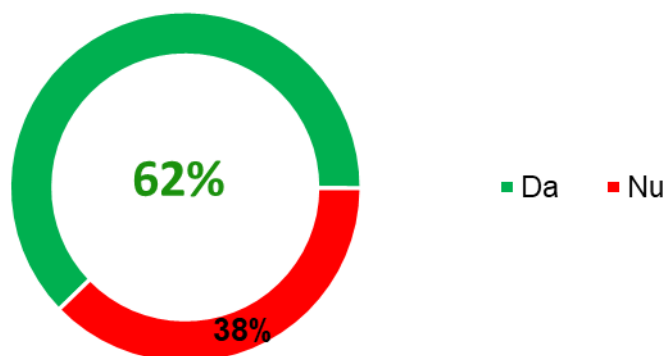

Figura 28. Disponibilitate de a participa în campanie de conștientizare importanță colectare și reciclare deșeuri

Reușita unei campanii de informare și conștientizare este direct condiționată de disponibilitatea populației de a se implica și participa activ întru realizarea rezultatelor așteptate. 62% din respondenți au menționat că sunt disponibili să participe în campanii de conștientizare cu privire la importanța colectării și reciclării deșeurilor, iar grupul de Facebook **Spune NU Poluării cu Plastic** creat pentru proiectul “*Gestionarea deșeurilor solide cu implicarea comunității*”, confirmă prin exemple ce nivel sporit de implicare a comunității s-a înregistrat în cadrul acestui proiect, implementat cu suportul Uniunii Europene și implementat de GIZ Moldova.

Concluzii și recomandări

Soluții propuse pentru colectarea separată a deșeurilor cu participarea comunității

3.CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Discuțiile organizate sub forma de focus-grupuri, la care au participat actori relevanți din fiecare comunitate– autorități locale, ONG-uri, operatori de salubritate, reprezentanți ai asociațiilor de proprietari, membrii ai comunității locale, s-au axat pe următoarele subiecte:

1. Cât de important sau neimportant este subiectul legat de protecția mediului?
2. Cum credeți, problemele de mediu ar trebui să fie luate în serios, de altfel riscăm să avem probleme mari de sănătate?
3. Cât de important sau neimportant este pentru DVS., familie sau localitate - subiectul legat de deșeurile?
4. Cum procedați cu deșeurile în gospodărie?
5. Achitați pentru serviciul de salubritate? Dacă NU – de ce? Dacă DA – sunteți mulțumiți sau NU? Ce ar trebui de îmbunătățit?
6. Cum credeți – taxa pe care o achitați este una optimă, mică sau e prea mare?
7. Sunteți mulțumit de serviciul de salubritate din localitate – sau se cere a fi îmbunătățit?
8. Practicați colectarea separată a deșeurilor în gospodărie? Dacă Nu – De CE? Dacă Da – ce tipuri de deșeurile colectați?
9. Care metodă de colectare separată a deșeurilor este comodă pentru DVS.?
10. Cum credeți ce se întâmplă cu deșeurile colectate separat?
11. Ce acțiuni credeți că trebuie întreprinse pentru ca localitatea să fie mai curată?

Ca rezultat, prin participare comunitară și schimb de idei s-a reușit identificarea mai multor recomandări pentru eficientizarea sistemului de management a deșeurilor în localitate. Respectiv, dat fiind varietatea și complexitatea subiectelor abordate în discuțiile directe cu membrii comunității, multitudinea de recomandări prezentate de aceștia, au fost divizate în 4 grupe facilitatoare a colectării separate și a reciclării, după cum se prezintă în Fig.29.

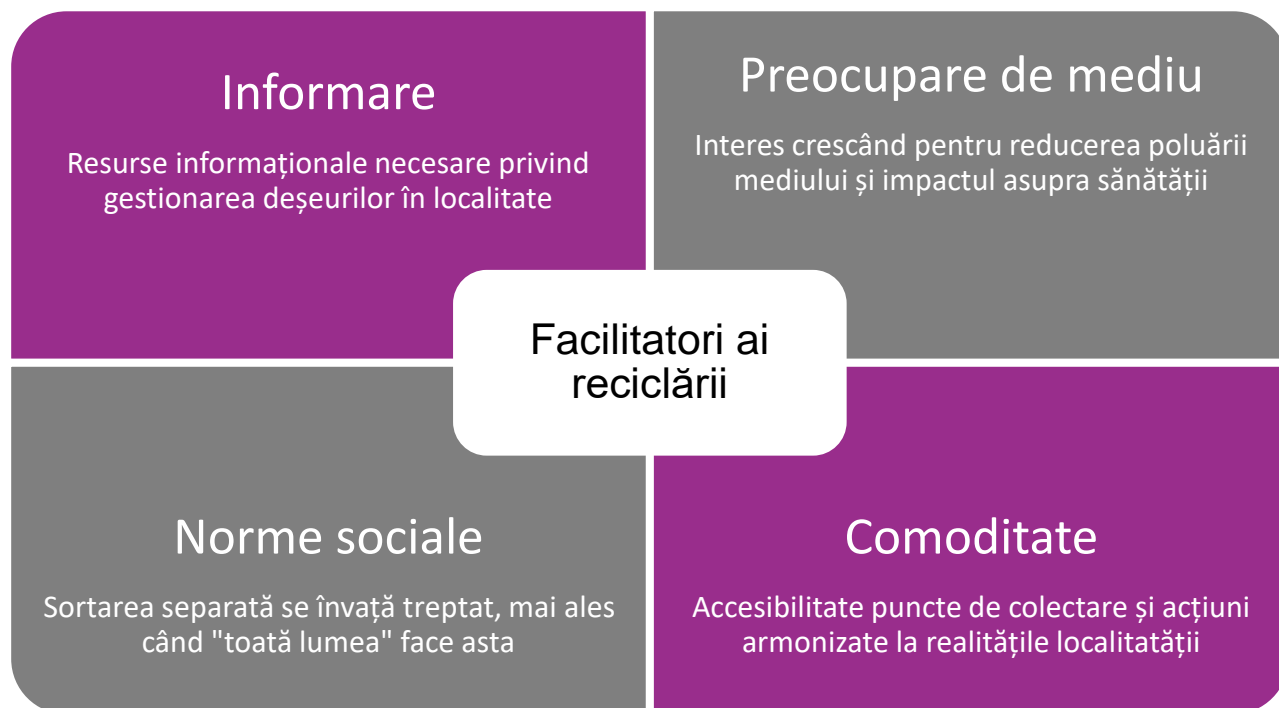

Fig.29. Facilitatorii colectării separate și reciclării prin implicarea comunității

INFORMARE: Atât ghidurile practice de sortare, cât și informații despre ceea ce se întâmplă cu deșeurile sortate sunt importante. Informațiile ar trebui să fie ușor accesibile, distribuite într-o manieră pro-activă, clare, armonizate, coerente și adaptate pentru diferite grupuri țintă. Este binevenită implementarea de campanii de informare a cetățenilor privind modul de colectare separată a deșeurilor, prin mesaje adaptate în funcție de categorii de vârstă.

Recomandările participanților:

- Aducerea la cunoștința localnicilor despre beneficiile și avantajele reciclării deșeurilor prin anunțuri și adunarea sătenilor pentru informare;
- Informarea masivă a populației pe rețele de socializare, radio, emisiuni TV, publicații pe pagina APL, etc.;
- Adunări prin mahalale, curțile clădirilor, școală, grădinițe, inclusiv cu prezentare exemplurilor de proiecte finalizate prin alte sate;
- Crearea unei echipe de voluntari compusă din profesori, elevi, lucrători medicali etc, precum liderii din mahala care să informeze localnicii;
- Organizare de maratoane sportive cu tematica mediului;
- Efectuarea unui video care ar generaliza situația poluării localității și informarea cetățenilor cu privire la aceasta!;
- Implicarea activiștilor civici, voluntarilor de la diferite Organizații Nonguvernamentale și Organizații religioase. De obicei, cei mai activi tineri sunt cei implicați în proiectele a cărui organizatori sunt Comunitățile religioase;
- Crearea unei pagini web cu informații variate și complete despre gestionarea deșeurilor, inclusiv instrucțiuni cum se colectează selectiv;
- Dublarea informației în limba rusă, din moment ce sunt mulți locuitori vorbitori de rusă;
- O campanie cu pliante din hârtie reciclată, pe care să fie ilustrat și scris succint, pe înțelesul tuturor cum și de ce este important să reciclăm, colectăm separat deșeurile și să consumăm cât mai puțin plastic. Campania să fie promovată de autoritățile publice care la rândul lor să fie exemple pentru cetățenii din comunitate;
- Patrulă ECO. Lucrul consilierilor pe sector.

NORME SOCIALE: Atunci când sistemul de colectare a deșeurilor este implementat în mod corespunzător și participă majoritatea locuitorilor, sortarea deșeurilor devine de fapt o parte a vieții locale și astfel devine o normă socială pe care cetățenii trebuie să o respecte.

Recomandările participanților:

- Casele la sol - prin liderii de mahala (oameni de încredere, cu spirit civic, puterea de convingere);
- În momentul instalării platformei de gunoi (separat), trebuie efectuat un mini-training sau o adunare cu gospodării din preajma acestor platforme, în cadrul căreia se va explica modul de funcționare a lor. Totodată să se ajungă la un consens, ca acești gospodari să fie și supraveghetori, ca alții să nu arunce gunoiul tot laolaltă în pubelele pentru separarea lui;
- Informarea sătenilor de la casa la casă prin exemplificarea cazurilor concrete privind efectele negative și nocive ca urmare a poluării mediului. Semnarea unei declarații de răspundere personală, ca garant al înțelegerii și respectării ordinii în localitate;
- Obligatoriu, persoanele care aruncă gunoiului în locuri nepermise trebuie să fie antrenați în activități de salubritate a localității, de dorit în vizorul tuturor. Ar fi bien ca acestea persoane să poarte o vestă cu inscripția **Am aruncat gunoi, deci sunt un porc**. Doar așa alții, similar acestor indivizi vor conștientiza că nu e voie să arunce gunoiul;

- Să se facă întâlniri în fiecare mahala cu gospodarii (bărbați și femei în egală măsură) de derit în prezența reprezentanților poliției și primăriei și să li se explice clar drepturile și responsabilitățile ce le revin în calitate de beneficiari a unui serviciu de utilitate publică – „colectarea deșeurilor/salubritatea” ;
- Toate persoanele din sat trebuie să se implice în acțiuni de curățenie și să devină responsabili. Drumurile de acces în sat trebuie curățate de gunoi, noroiul de pe carosabil adunat în timpul ploilor trebuie înlăturat cu lopata de către locuitori. Iarba de lângă șosea să fie tunsă, iar deșeurile din iarbă să fie colectate. Este o chestiune de obișnuință și de spirit civic. Dacă nu se vrea cu bun simț atunci se poate cu forța - *funcționează de fiecare dată*. În Belarus, de exemplu în cel puțin o zi din lună (sâmbătă de obicei) toată lumea din bloc sau sat iese la făcut curat - ești obligat prin lege;
- Aplicarea tarifului diferențiat la cetățeni, va duce la o creștere semnificativă a cantității de deșeuri colectate separat.

PREOCUPARE DE MEDIU: Un număr din ce în ce mai mare de oameni percep mult prea general problema poluării mediului cu deșeuri. Fapt pentru care, este necesar de evidențiat mai în detaliu și printr-un limbaj cât mai clar, rezultatul pozitiv al colectării separate în mod individual, contribuind nemijlocit la atenuarea schimbărilor climatice, reducerea presiunii asupra resurselor naturale, micșorarea suprafețelor de teren alocate pentru depozitarea deșeurilor, etc. Recomandările participanților:

- Informarea populației pe toate căile posibile despre un stil de viață sănătos, echilibrat și curat! Poluarea mediului depinde de fiecare om în parte și nu doar de autorități;
- Dezvoltarea de programe educaționale legate de importanța colectării separate a deșeurilor, în școli și grădinițe;
- Organizarea de excursii la centre de reciclare, platforme de sortare și fabrici de reciclare, pentru ca elevii să înțeleagă întreg ciclul de viață a unui deșeu;
- Trebuie subliniate daunele pe termen lung a indiferenței față de gestionarea corectă a deșeurilor: riscurile pentru sănătate; care va fi viitorul nostru dacă continuăm așa; de arătat cum funcționează în alte țări un sistem asemănător și că e posibil și nu e așa de greu, etc.;
- Zile sanitare, organizare de acțiuni benefice mediului, implicare la maxim.

COMODITATE: Organizarea colectării deșeurilor trebuie să ofere un sistem convenabil care să limiteze cât mai mult efortul necesar pentru sortarea corespunzătoare a deșeurilor, asigurând în același timp acces la punctele de colectare. La nivelul localităților analizate sunt aplicate 2 modele de colectare a deșeurilor, “din ușă în ușă” și “platforme/puncte comune de colectare”. Deși o parte din respondenți au afirmat că compostează deșeurile organice, cert este că nu există un sistem unic de colectare a deșeurilor care să se potrivească tuturor fluxurilor de deșeuri, rezultatul fiind condiționat de densitatea de locuitori, tipul de locuințe, spațiului limitat pentru depozitare, etc. Recomandările participanților:

- E necesar ca oamenii să aibă posibilitatea să depoziteze deșeurile deja sortate. Dacă ar exista containere unde oamenii să poată duce sticla, plasticul, maculatura separat, atunci cu timpul s-ar dezvolta instinctul de cetățean responsabil. Cred că dacă 2-3 vecini ar sorta deșeurile și le-ar plasa în containere separat, celorlalți le-ar fi rușine să procedeze altfel;
- Amplasarea în locuri publice a tomberoanelor de culori diferite, cu inscripționări Umed/Hârtie/Plastic/Sticlă... În locuri unde nu va fi posibil de amplasat tomberoane, ar fi bine de atenționat " **Nu ai unde arunca gunoiul, pune-l în buzunar și du-l acasă**" 😊;

- Să existe suficiente mașini pentru ridicarea gunoiului. Este binevenit ca acestea să fie evacuate în zile diferite, de exemplu marți - vine după hârtie și carton, joi - după plastic, sâmbătă - după sticlă. Să fie stabilite și un orar pentru evacuări. Dacă le scoți la poartă la ora dimineții și lucrătorii vin la ora 14-15, câinii vagabonzi le împrăștie.

Ca o concluzie generală, creșterea gradului de eficiență în colectarea separată impune o serie de măsuri, două fiind cele mai importante: îmbunătățirea infrastructurii de colectare separată și lansarea unor programe în scopul educării populației cu privire la importanța practicării unui sistem de colectare separată a deșeurilor. Acest proces de cele mai multe ori rezultă a fi dificil de realizat, iar rezultatele înregistrate nu sunt cele așteptate, APL-urile sau membrii comunității în final fiind demotivați/descurajați să se mai implice în soluționarea problemei deșeurilor din localitate. În acest sens, în baza recomandărilor formulate de respondenți și prezentate mai sus, am sumarizat în tabelul de mai jos, principalii factori de succes și risc pentru organizarea colectării separate a deșeurilor.

Factori de succes	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Frecvența colectării determină confortul și stimulentele pentru gospodării. Pentru a stimula sortarea, aceasta ar trebui să fie cel puțin la fel de mare ca frecvența colectării deșeurilor reziduale; ➤ O combinație de cicluri scurte pentru preluarea materialelor reciclabile (de exemplu, o dată sau de două ori pe săptămână) și cicluri mai lungi pentru deșeurile reziduale (de exemplu, odată la 2 săptămâni) poate optimiza costurile de colectare, maximizând în același timp stimulentele pentru sortarea la sursă; ➤ În procesul evacuării deșeurilor, operatorii de salubritate pot executa un control vizual minuțios sau bazat pe greutate asupra potențiale impurități din deșeuri colectate; ➤ Instrucțiuni clare privind schema “plătește pentru cât arunci” pentru a încuraja sortarea la sursă; ➤ În regiunile cu densitate redusă, containerele stradale ar trebui plasate în locații centrale, care sunt aproape de rutele de transport; ➤ Campanii de informare și conștientizare cu instrucțiuni clare privind compostarea deșeurilor în gospodării; ➤ Încurajarea gospodăriilor să creeze propriile lăzi de compostare sau cu suportul APL/ONG-uri; ➤ Instrucțiuni clare și campanii de sensibilizare și răspundere penală pentru sortarea necorespunzătoare. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ponderea mică a populației/gospodăriilor din localitate care achită taxa/tariful de salubritate, respectiv resurse insuficiente pentru a îmbunătăți calitatea acestui serviciu; ➤ Muncitorii de la serviciul de colectare nu sunt bine informați, și au o atitudine negativă/indiferentă cu privire la colectarea selectivă; ➤ Cetățenii nu au posibilitatea să pună întrebări, și nu există nici o posibilitate de a se face comentarii; ➤ Sortarea deșeurilor face parte din obiceiurile zilnice, iar de cele mai multe ori, modificările acestui proces se realizează foarte lent, fapt pentru care este necesară o planificare de durată; ➤ Din cauza lipsei de control, fracțiile sortate de deșeuri separat pot conține multe impurități; ➤ Containerelor stradale pot crea dezamăgiri și nemulțumiri din cauza dezordinii și mirosului. Este necesar de asigurat salubritatea regulată și stabilirea unui plan de gestionare corectă a acestora; ➤ Lipsa unor instrucțiuni clare și corecte privind compostarea, poate cauza un miros neplăcut și dezinteresul rapid al gospodarului în aplicarea acestei metode pentru gestionarea deșeurilor organice.

În concluzie, este foarte importantă fortificarea relațiilor de conlucrare între actorii implicați în gestionarea deșeurilor:

- 1) **populația**, care constituie principalul beneficiar al prevederilor implementate ce au în vedere asigurarea unor condiții de viață mai sănătoase, accesul la servicii calitative de gestionare a deșeurilor, informare și conștientizare a noilor modalități de gestionare a deșeurilor;
- 2) **autoritățile administrației publice locale**, avînd rolul de implementare a legislației adoptate, inclusiv în organizarea gestionării deșeurilor, prin eforturile comune ale autorităților la autoritățile administrației publice locale nivel regional în soluționarea problemelor asociate cu gestionarea deșeurilor, prin crearea sistemelor integrate de management al deșeurilor;
- 3) **autoritățile administrației publice centrale**, prin creșterea nivelului de profesionalism al funcționarilor în elaborarea unor documente de politici mai calitative și implementarea mai eficientă a acestora;
- 4) **serviciile de salubritate din localități** – trebuie să dispună de tehnică și utilaje moderne de colectare a deșeurilor, avînd capacități adecvate de eliminare a deșeurilor prin depozitare sau tratare mecano-biologică;
- 5) **agenții economici antrenați în reciclarea deșeurilor**, care au acces la materia primă secundară, obținută prin colectarea selectivă a deșeurilor reciclabile (sticlă, mase plastice, hârtie, carton, DEEE etc.);
- 6) **organizațiile neguvernamentale**, în calitatea lor de reprezentanți ai societății civile, care sunt antrenate în acțiunile de informare privind modalități de gestionare a deșeurilor.

CAPCANE

- Ceea ce primăria spune și face trebuie să aibă legătură. Exemplu - nu încurajați oamenii să separe deșeurile pentru ca apoi totul să se colecteze într-un singur camion.
- Lăsarea unor pliante într-un loc în care mai este deja un teanc de asemenea materiale publicitare, nu exprimă tocmai importanța lucrului pe care vreți să îl promovați. Trimiteți un pliant în același plic cu o factură sau înmânați-i direct oamenilor cînd vin la primărie, afișați materialele promoționale separat.
- Responsabilii de promovare trebuie să aibă o atitudine pozitivă cu privire la campanie, sau cel puțin să nu își exprime negativitatea
- Să nu credeți că cetățenii știu ce au de făcut, doar pentru ca ați făcut o dată o campanie de informare. Repetarea informației cu răbdare este un lucru uman și necesar.
- Evitați schimbări frecvente în sistemul de colectare. Astfel, evitați experimentele și învățați de la alte primării

BIBLIOGRAFIE

1. Strategia de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027 aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.248 din 10.04.2013 - https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=114412&lang=ro
2. Legea nr.209 din 29.07.2016 privind deșeurile - https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125234&lang=ro
3. Resursele naturale și mediul în Republica Moldova https://statistica.gov.md/public/files/publicatii_electronice/Mediu/Resurse_naturale_2019.pdf
4. Anuarul IPM - 2019 „Protecția mediului în Republica Moldova” – http://ipm.gov.md/sites/default/files/2020-06/ANUAR%20TOTAL%202019%2005.15_1.pdf

Proiect finanțat de Uniunea Europeană

cooperare
germană

DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Abilitarea cetățenilor în Republica Moldova

Gestionarea deșeurilor solide prin implicarea activă a comunității

Dialog

critical thinking

Incluziune

unity

volunteering

development

solidaritate

Constructive integritate

Creativity

dialogue

Ideii

implicare

motivare

implication

voluntariat

deschidere

Actiune

accessibility

responsability

cooperare

activism

unitate

cohesion

Dialog

integrity

ideas

gândire

unity

critical thinking

Creativitate

critică

openness

responsabilitate

volunteering

ideas civic **good action**

activism **governance**

cooperation

motivare

Creativity

deschidere

Ideii

AGER

e-Circular
Asociația pentru
Valorificarea Deșeurilor

www.eu4civilsociety.md